

ИЗБОР САУЧЕСНИКА

У оквиру рубрике *Песников избор* уобичајено сам аутор је правио избор и прилагодиво текстов о настанку песама које је *Повеља* до сада доносила. Овом приликом, на предлози Миодрага Павловића, суоченој преко обом овој чина, што је учинила Наташа Ковачевић, књижевни кришчар, а одломак писма упућеној њој, објављујемо као својерачан песнички коментар:

„Посебно ми је драго што сте пронашли и изабрали **ЗИДАЊЕ ДЕВИЧА**. На ту сам песму и сам био заборавно. Објављена у збирци **ХОДУ ДАРЈЕ** пре више од петнаест година нестала је била и са мог видика и из избора мојих песама. Пред сам полазак у Краљево, неким стицајем прилика, наишао сам опет на њу и питао се зашто је нисам уврстио у избор који сам правио за „Вука Караџића“. Можда ми се у једном тренутку преплет њених слика чинио сувише сложеним. Сад ми се песма поново отвара. Ви сте је већ у вашем огледу навели. Настала је, колико се сећам, после мог првог путовања у Призрен, негде крајем шездесетих година. По месечевој ноћи сећам се да сам се шетао, а враћајући се у хотел видео сам једну дотада невиђену сцену: шест великих паса растрзали су једну мачку која није могла да утекне. До тада нисам схватао зашто мачке беже од паса. У ту мору се умешала народна песма **ЗИДАЊЕ ДЕВИЧА** која песничким и магијским мостом спаја Призрен и Смедерево, духовност која лечи и војничке походе који хоће све да потру и све то у знак претње потоњих времена. Ветар од којег се војска помањује редак је натприродан тренутак у народној песми и даје јој јаку ноту фантастике.

Песму 27 из **СЛЕДСТВА** (Кад се небеса/звезђа/ сретну) не знам кад сам написао, ни како, ни којим поводом. Постоје такве амнезије. Али једног дана ћу се можда сетити... али зато је песма 18 (Костур је /камен), сећам се, из снова, и то из снова о рођацима, мртвима. Уопште у **СЛЕДСТВУ** има један оштар пресек искушае смрти.

ПОЧЕТАК ПЕСМЕ је често и добро био анализиран: то је једна од мојих „прочитаних“ песама, што још није случај са често навођеном песмом под насловом **НАУЧИТЕ ПЈЕСАН**, која није сасвим добро схваћена нарочито њен други део. Иначе, аутобиографски: Почетак песме је „започео“ у неким ноћним седењима на обали Чарлс-ривиере пред панорамом осветљеног Бостона, 1966. године. У Америци се размишља о „новим племенима“. А и о старим, индијанским.

Из свега **ДИВНО ЧУДО** издвојили сте фрагмент из првог дела; он је доста експлицитан. Ја сам стев замислио да од дневног и реалног расте ка нечем обредном у другом делу, и химичном — у трећем. Те химне из трећег дела требало би и даље да пишем, да и то буде једно отворено „следство“. Али то стоји, чека. Једна старија инспирација се ових месеци обнавља, комплементарна **ДИВНОМ ЧУДУ**. Нисам се још одужио оном не-паганском делу нашег средњег века у мери у којој ме је он задужио, обавезао. **СИНАИТ У ГОРЊАКУ** је део те друге, комплементарне инспирације.

Поред неколико краћих песама, изабрали сте и песму **ЛОВЋЕН, ЊЕГОШУ**. За мене је тада, и дуго времена, Његош био песник **ЛУЧЕ МИКРОКОЗМА**, па је то био и у овом ловћенском доживљају (пре подизања маузолеја). Међутим, у последње време читање **ГОРСКОГ ВИЈЕНЦА** и **ЛАЖНОГ ЦАРА ШЋЕПАНА МАЛОГ** слежу се у мишљења у којима ми се чини да има нечег новог. Верујем да ћу то покушати да дефинишем у неком огледу“.

Миодраг ПАВЛОВИЋ

ИЗБОР САУЧЕСНИКА

ТИШИНА

Овога пута
проћи ћете сами
кроз жуту шуму
јутарњег смејања

остаћу да сачекам
пад својих колена
у песак замора
у сан
који почиње размишљањем
и не зове се смрт

Због тишине

Тишина је схватање
схватање је одбрана
одбрана је ударац
по отровном цвећу
у својој утроби

Остаћу да сачекам
пад својих колена
у тишину

Заборавите ме другови
на сунцу

(Из збирке „87 песама“)

Костур је
камен
који спотиче

сви сањају
потку
раскошну
кроз коју
време
не протиче

и да би
све
у најбољем
часу
стало

потребан је
испод
безвремености
кревет

место
где ће
стићи
поруке
давио
послане
и непрочитане

и степениште
по коме ће
мртви
да се пењу

на разговор

до шест
до девет

(Из збирке „Следство“)

Кад се
 небеса
 звежђа
 сретну
 допуне
 сажму
 и роде
 именице
 ваипросторне
 саме себе
 назову
 Собом
 сопством
 сломом

Упиру
 поглед
 унутра
 и споља
 успоставе
 тачку
 што их
 спаја
 пресеку се
 два
 врхунца
 оностран
 и нностран

тресак

помоћу
 њега
 све се и
 дозна

(Из збирке „Следство“)

ЛОВЋЕН, ЊЕГОШУ

Мртав он зове да се пењемо.

Ходимо, али нека се планине смире,
или не могу даље к теби, владико.
Реци њима да је свршено стварање света
и да свако има своју висину и своју муку,
да се и вода недовршена слила у своја језера,
само је човек још језеро што се уздиже,
нека га врхови мирно чекају.

Пролазим близу твога погледа
и оштрим се кретом твоја глава
на сиви врат планине посађује.
Оклевам да ступим пред сен ти високу,
а реч бих да чујем
од које се Ловћен дроби.
Сад ме већ граница сама носи увнс.

И још са врха видим како други вал,
вас светлости,
угашеном пустаром прође
брзо, као тиха војска
која своје зубље проноси:
племена, у црвеној одори
раскопчаној за сјај.

Зар је истина да нас и мука васкрсења чека?
Шта каже корен суштог мора,
шта сржи наше, оглодано стење,
како ћемо понети месо нераскидиво?
И како се вратити некадањој војсци
што црна у пећине залази,
кад видех овај ход свечан као свитање
теби у част, песниче-гробе!

(Из збирке „Хогогарје“)

ПОЧЕТАК ПЕСМЕ

Једиа је жена прешла са мнош реку
по магли и месечини,
прешла је уз мене реку
а ја не знам ко је она.

У брда смо пошли.
Коса јој дуга и жута,
блиска у ходу њена су бедра.

Напустили смо законе и рођаке,
заборавили мирис родитељске трпезе,
грлимо се изненадно,
а ја не знам ко је она.

Нећемо се вратити крововима града,
на висоравни живимо међ звездама,
војске нас неће наћи,
ни орлови,
исполин један ће сићи међу нас
и њу обљубити
док ја будем гонио вепрове.

И деца ће наша у дугим песмама
причати о почетку овог племена
поштујућ бегунце и богове
који пређоше реку.

(Из збирке „Велика скиџија“)

ЗИДАЊЕ ДЕВИЧА

Коњица пада,
војска игра по наопакој свирци,
ветар из цркве дува,
олуја излази на врата
и обрће светске стране,
аждаха света на плочнику се гоји
и разбацује камен, свеће и слова:
све долази под удар клетве,
освајачи су пали у клешта пчиње,
месец је пун,
станите ви, дивни пси безумних пега,
војници се уздижу изнад сваке сумње
и зуби на псима,
и мачке које се поносе с њима
и сви заједно силазе у разбијену реку.

Дух дува где хоће
и каткад нас обрађује смутњом,
а сад мало историјског знања:
Ђуприлић све схвата
и клања се будућој гусли
и чини неко добро дело стени.
На излазу из песме
Ђурађ иде кроз ноћ
кући
с рукама пуним пртљага,
мост је између Призрена и Смедерева,
беше, преко века.

Тамо где старац књигу чита.
Јанићије, свака ти је страница потоња,
и дуваш кроз оцак цркве,
миомирисно стање, докле?
Темељи траже коначишта
и крв се сија, крв сребрна, сестра биља.
Деспот је нашао својој кћери лека,
али ми, певачи,
ми нећемо одавде изнетн кости.

(Из збирке „Ходогарје“)

ДИВНО ЧУДО

Вама се људи будућег доба
погрешно привиде
налик на техничка чудеса
и нове сметености ума
које нас гурају у злочине
или бездушја
којих нема ни код звери
међутим
с нама је свест добила могућност
да мисли и да дела
и њој су њене супротности
најдрагоценије
тај живот
сплет који самог себе ствара
из несиметричне грудве
он изађе на чистије
може себе и да порекне
и наследи
измисли искуство
љубав му се оследи
почиње да вреди
и права је светиња за нас
онај пролаз у ком се стани
животно семе
ми смо кротки
знајући драгоценост великих ткања
што нас држе
о њима ваше систематике
немају још појма
човек има велика сродства
а једва опстаје
и нега иде увек од почетка
не дајте да архитектура
тишти ваше клице
живот се самим собом мери
његови су извори
бистри и голи
скривени и провидни
једва се нађу док теку
из првог језгра
одакле отичу заједно са својом реком
тамо где нестаје он и клија
осветла образ
и посебну двојност живота
дарује и мори.

(Из сјава „Дивно чудо“)

ТО СЛОВО

1

Длан иде испред нас
длан који нас води
и гледа
милује нашу влас
излази из рамена
светли на поласку у свет
и одмах каже: стој
човек мора да се сећа
док удариш дланом о длаи
свест му постаје већа
и пут се своди на размеђа
где те пресеће знак
велики длаи из камена
шака урезана у стену
једва је назреш у пећини
прсти збијени
у зид удевени
светле као глас
нечувен и незнан
долази из даљине
жељан да се са собом сретие
као и ти
што на свом длаиу
и са својим прстима
остајеш у већини
међу многима сам
из дана у дан
дат
тамо где се знаци скупе
и збију
твоја је соба
општи стаи
предсобље повратка
у потпуно знање
које води унутра дубоко
на осетљиве струне
и чудна огледала
Ја
види још једног себе
које се расцвета
изнутра
у неке давне цветнине
чије латице дотичу Све.

(Из поеме „То слово“)

РЕЧИ

Чим сване
казаћу им две нове речи
које су ми пале у сну
као плен
занемеће кад чују
шта је између
и кад низ језик сиђе
преко

Који науче између
пропашће у јарузи
између две врлети
који поверују у иреко
неће се вратити
ни по води
ни по дну

млади ме питају
како се речи кују

(Из збирке „Певања на виру“)

* * *

Да ли се то молиш
или лудиш
ко ће тачно рећи
да ли се бојиш
или судиш
да ли мислиш
или се само чудиш
није јасно
стално се деле
сневања и бдења
изнутра је двострукост
без објашњења

(Из збирке „Завештине“)